

MRF 2022.201

Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 5. juli 2022, j.nr. 22/00520

Ophævet registrering af § 3-beskyttet eng i genoptaget sag, da arealet havde fået karakter af fersk eng som følge af braklægning i medfør af EU's hektarstøtteordning, hvilket udgjorde en særlig driftsform gennemført ved aftale med en offentlig myndighed, hvorfor undtagelsen i naturtypebekendtgørelsens § 2, stk. 1, fandt anvendelse.

Jammerbugt Kommune traf i december 2015 afgørelse om, at et areal på 3.800 m² var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som beskyttet eng, da arealet var blevet opdyrket i 2003. Arealet var beliggende på en ejendom med et areal på i alt 34.867 m². Nord for arealet lå dyrkede marker, og syd for lå en beskyttet strandeng, jf. naturbeskyttelseslovens § 3. Umiddelbart øst og vest for arealet lå endvidere § 3-arealer i form af beskyttet eng, og længere mod vest og øst lå dyrkede marker. Det fremgik af afgørelsen, at kommunen ikke havde foretaget en besigtigelse af arealet, idet det var omlagt i de sidste mange år, men at Naturstyrelsen havde besigtiget arealet i 2013 og konstateret, at arealet indgik i driften. Det fremgik desuden, at ejendommens forpagter, F, havde oplyst, at markerne i området alle var blevet drevet intensivt siden 1970'erne. Kommunen havde vurderet, at det pågældende areal havde været ekstensivt drevet indtil 2004 og udgjorde beskyttet eng, hvorfor opdyrkningen var ulovlig, og engen skulle retableres. Afgørelsen blev påklaget af F, der anførte, at arealet, ikke var beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, da arealet var indgået i driften op til en braklægning i 1993 og var overgået til drift inden for et år efter udløbet af braklægningen. Miljø- og Fødevarerklagenævnet stadfæstede i afgørelse af 4. november 2021 (18/05497) § 3-registreringen af arealet. Nævnet lagde i afgørelsen til grund, at arealet var braklagt i medfør af hektarstøtteordningen, som blev indført med virkning fra høsten 1993, og at arealet ikke var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 4, på dette tidspunkt. Nævnet vurderede, at arealet havde karakter af beskyttet eng i 2003, da det blev opdyrket, hvorfor det afgørende var, om F havde ret til at foretage en genopdyrking af engen som følge af, at arealet havde ”vokset sig ind i” naturtypebeskyttelsen på grundlag af en aftale med en offentlig myndighed om en særlig driftsform, jf. naturtypebekendtgørelsens § 2, stk. 1. Nævnet fandt imidlertid ikke, at braklægning i medfør af hektarstøtteordningen var en aftale med en offentlig myndighed om en særlig

driftsform i naturtypebekendtgørelsens forstand. F anmodede senere nævnet om at genoptage sagen, idet F gjorde gældende, at nævnets afgørelse var i strid med hidtidig praksis samt adskillige myndigheders fortolkning af naturtypebekendtgørelsens § 2, stk. 1, hvorefter braklægningen i medfør af hektarstøtte- og enkeltbetalingsordningerne er omfattet af undtagelsen i bekendtgørelsens § 2, stk. 1. Miljø- og Fødevarerklagenævnet (formanden) fandt, at der var grundlag for at genoptage sagen, idet nævnets læge afdeling efter afgørelsestidspunktet i en lignende sag havde vurderet, at arealer, der har været braklagt i medfør af hektarstøtteordningen, kunne være omfattet af undtagelsen i naturtypebekendtgørelsens § 2, stk. 1. Nævnet fandt på baggrund af en gennemgang af luftfotos ikke, at oplysningerne om arealets driftshistorik med rimelighed kunne afvises, og lagde derfor til grund, at arealet ikke var omfattet af § 3-beskyttelsen, da arealet i 1993 blev braklagt. Nævnet lagde endvidere til grund, at arealet havde været udtaget til brak i medfør af EU's hektarstøtteordning, og at ejeren havde valgt at udtage det samme areal kontinuerligt i perioden 1993-2002, hvorved det efterhånden havde fået karakter af fersk eng. Nævnet vurderede, at den ferske eng var dannet på baggrund af aftalen om hektarstøtte og dermed en følge af en særlig driftsform, hvorfor undtagelsen i naturtypebekendtgørelsens § 2, stk. 1, fandt anvendelse. Da opdyrkningen af engen i 2003 var sket inden for et år efter ophør af braklægningen, var arealet ikke omfattet af § 3. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at naturtypebekendtgørelsens § 2, stk. 1, er en bredt formuleret og generel undtagelse til naturbeskyttelseslovens § 3, at de relevante myndigheder, herunder Miljøstyrelsen og By- og Landskabsstyrelsen, havde fortolket bestemmelsen på denne måde, og at der ikke i bestemmelsens forarbejder eller praksis forelå klare holdepunkter for at tilsidesætte denne fortolkning. Miljø- og Fødevarerklagenævnet ophævede herefter registreringen.

MRF 2022.201

Kommentar: Afgørelsen er i overensstemmelse med fast praksis, og det kan undre, at klagenævnet i den tidligere afgørelse fra november 2021 var nået til det modsatte resultat. Selve sagen illustrerer endvidere, at en del sager om § 3-arealer afgøres på baggrund af forhold, der ligger mange år tilbage med den betydelige bevismæssige usikkerhed, dette ofte medfører.

Ophævelse af afgørelse i genoptaget sag om registrering af beskyttet eng i Jammerbugt Kommune

22/00520

Miljø- og Fødevarerklagenævnet traf den 4. november 2021 afgørelse om at stadfæste Jammerbugt Kommunes afgørelse af 14. december 2015 om registrering af beskyttet eng på matr. nr. [A1] Gjøøl By, Gjøøl.[1]

Ejendommens forpagter, der er repræsenteret ved konsulent, har den 13. januar 2022 anmodet Miljø- og Fødevarerklagenævnet om at genoptage behandlingen af klagesagen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har besluttet at genoptage behandlingen af klagesagen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har herefter truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 4, jf. § 78, stk. 1 samt naturtypebekendtgørelsens § 2, stk. 1.[2]

Miljø- og Fødevarerklagenævnet ophæver Jammerbugt Kommunes afgørelse af 14. december 2015 om registrering af beskyttet eng på matr. nr. [A1] Gjøøl By, Gjøøl

Afgørelsen erstatter Miljø- og Fødevarerklagenævnets tidligere afgørelse af 4. november 2021.

De indbetalte klagegebyrer for den oprindelige klage samt for anmodningen om genoptagelse tilbagebetales.

Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet[3] og gebyrbekendtgørelsens § 2.[4] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

1. Beslutning om genoptagelse

Ejendommens forpagter, der er repræsenteret ved konsulent, har den 13. januar 2022 anmodet Miljø- og Fødevarerklagenævnet om at genoptage behandlingen af klagesagen afgjort den 4. november 2021.

Som begrundelse for anmodningen er det anført, at nævnets afgørelse ikke er begrundet i tilstrækkelig grad, jf. forvaltningslovens § 24, og at afgørelsen er i strid med hidtidig praksis samt adskillige myndigheders fortolkning af naturtypebekendtgørelsens § 2, stk. 1, hvorefter braklægningen i medfør af hektarstøtte- og enkeltbetalingsordningerne er omfattet af undtagelsen i bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Anmoder har henvist et brev fra Skov- og Naturstyrelsen af 7. april 2008 til Dansk Landbrug, hvoraf det bl.a. fremgår:

"By- og Landskabsstyrelsen er bekendt med, at braklægning efter hektarstøtteordningen har været anset for omfattet af undtagelsen, og at der bl.a. på den baggrund har været en forventning om, at også braklægning efter enkeltbetalingsordningen – der afløste hektarstøtteordningen i 2005 – er omfattet af undtagelsen.

Det er bl.a. på den baggrund By- og Landskabsstyrelsens opfattelse, at naturtypebekendtgørelsens § 2 må fortolkes således, at også braklægning efter enkeltbetalingsordningen er omfattet af undtagelsen..."

Anmoder har desuden henvist til Miljøstyrelsens hjemmeside om ikke-beskyttede arealer, hvoraf det fremgår:

"1-årsreglen ved ophør af miljøtilsagn

I indtil 1 år efter ophør af en aftale med en offentlig myndighed, kan tidligere omdriftsarealer taget omdrift igen, uanset at arealet i mellemtiden har fået karakter af et § 3-beskyttet areal. Denne 1-årsregel gælder for obligatorisk braklagte arealer (arealer som var braklagt indtil den 15. januar 2008) såvel som arealer, hvorpå der er indgået en MVJ-/miljøaftale eller en plejegræsaftale med en myndighed. Aftaler, indgået med en offentlig myndighed, kan fx være arealer med miljøtilsagn, arealer braklagt efter den tidligere braklægningsordning (før 2008), anmeldte MFO-brakarealer eller arealer omfattet af en plejeplan." [5]

Derudover har anmoder vedhæftet Landbrugsstyrelsens blanket for arealer, der ønskes anmeldt som halvkultur- eller udyrket areal med ret til genopdyrkning i medfør af § 6 i lov om drift af landbrugsjorder.[6] Det er oplyst i skemaet:

"For at fremme sagsbehandlingen kan det desuden anbefales at vedlægge dokumentation, hvis arealet har været omfattet af en aftale med en offentlig myndighed (f.eks. grundbetalingsordningen)."

En myndighed er forpligtet til at genoptage behandlingen af en sag, hvis der i forbindelse med anmodningen om genoptagelse fremkommer nye faktiske oplysninger af så væsentlig betydning, at der er en vis sandsynlighed for, at sagen havde fået et andet udfald, hvis oplysningerne havde foreligget i forbindelse med den tidligere behandling af sagen. En myndighed kan også have pligt til at genoptage behandlingen af en sag, hvis der ved den tidligere sagsbehandling er begået væsentlige fejl. Desuden kan væsentlige nye retlige forhold

betyde, at der er en forpligtelse til at genoptage behandlingen af en sag. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis domstolene i en tilsvarende sag har underkendt myndighedens fortolkning eller praksis, eller der er sket en væsentlig ændring med tilbagevirkende kraft i det retsgrundlag, der forelå på tidspunktet for den tidligere afgørelse.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at der er grundlag for at genoptage behandlingen af sagen, idet nævnets læge afdeling (afd. 9) efter afgørelsestidspunktet – i en lignende sag – har vurderet, at arealer, der har været braklagt i medfør af hektarstøtteordningen, kan være omfattet af undtagelsen i jf. naturtypebekendtgørelsens § 2, stk. 1.[Z]

2. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Jammerbugt Kommunes afgørelse er den 8. januar 2016 påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af forpagteren af ejendommen, der er repræsenteret ved konsulent. Klagen blev videresendt fra kommunen den 4. april 2017.

Sagen overgik pr. 1. februar 2017 til behandling i Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. § 24, stk. 6, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klager har navnlig anført, at arealet, som sagen vedrører, ikke er beskyttet, jf. naturbeskyttelseslovens § 3, idet

- arealet har indgået i driften op til en braklægning i 1993, og
- arealet er overgået til drift inden for et år efter udløbet af braklægningen, hvorfor det er undtaget fra naturtypebeskyttelsen.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 3.3.

3. Sagens oplysninger

3.1 Ejendommen og området

Det registrerede areal er på ca. 3.800 m² og ligger syd for Gjøøl og ca. 100 m nord for Limfjorden.

Arealet er beliggende på den sydøstlige del af matr. nr. [A1] Gjøøl By, Gjøøl, som har et registreret areal på i alt 34.867 m². Nord for arealet ligger dyrkede marker, og syd for ligger en strandeng, der er registreret som beskyttet, jf. naturbeskyttelseslovens § 3. Umiddelbart øst og vest for arealet ligger arealer, der er registreret som beskyttet eng, jf. § 3. Længere mod vest og øst ligger dyrkede marker.

3.2 Den påklagede afgørelse

Jammerbugt Kommune har den 14. december 2015 truffet afgørelse om, at et nærmere angivet areal på matr. nr. [A1] Gjølbjerg, Gjølbjerg, var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som beskyttet eng, da arealet blev opdyrket i 2003.

Det fremgår af afgørelsen, at Jammerbugt Kommune ikke har foretaget en besigtigelse af arealet, idet det er omlagt i de sidste mange år. Naturstyrelsen har besigtiget arealet i 2013 og konstateret, at arealet indgik i driften.

Det fremgår desuden, at klager har oplyst, at markerne i området alle var blevet drevet intensivt siden 1970'erne.

I afgørelsen har Jammerbugt Kommune henvist til, at arealet ser omlagt ud på luftfotos fra 1954, 1963, 1974, delvist i 1981, 2004, 2006, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 og 2015. Arealet fremstår dog uomlagt i årene 1979, delvist i 1981, 1985, 1992, 1995, 1999 og 2002.

Jammerbugt Kommune har på den baggrund vurderet, at arealet har været ekstensivt drevet indtil 2004, og dermed beskyttet eng, hvorfor opdyrkningen var ulovlig og engen skulle reetableres.

3.3 Klagens indhold

Klager har under behandlingen af den oprindelige klagesag anført, at den nuværende ejer af arealet også var ejer i 1970'erne, og han har oplyst, at han har dyrkede arealerne i 1980'erne med omlægning ca. hvert 5. år.

Klager har vedlagt luftfotos fra 1960-64 og 1967, som ifølge klager viser, at arealet var dyrket, samt et luftfoto fra 1979, som ifølge klager viser sprøjtespor.

Ifølge klager er der på arealet dyrket græs til høslet til ejerens dyr. Dyrkningen af hør har indbefattet omlægning af græsset for at opretholde et højt antal foderenheder. Omlægningen er også nødvendig for at holde ukrudtet væk.

Klager har oplyst, at der i 1993 blev indført krav om at udlægge brak, og i denne forbindelse blev det pågældende areal braklagt. Selvom der er år før 1993, hvor arealet ikke har været omlagt, fordi det lå med græs, blev det omlagt med ca. 5 års mellemrum. For at kunne indgå i brakarealet i 1993, skulle det være omdriftsarealer, da ønsket var at reducere produktionen af korn. Dette vidner også om, at arealet var i omdrift inden 1993.

I 2002 forpagtede klager arealet, og herefter er marken indgået i markplanen, oftest med vinterhvede, vinterraps eller havre. Arealet blev omlagt i 2003, hvilket er inden for et år efter braklægningen af arealet ophørte.

Arealet kan efter klagers opfattelse ikke være vokset ind i beskyttelsen, allerede på grund af dyrkningshistorien.

Klager har endvidere anført, at arealet er tørt, og at han bl.a. har dyrket hvede, som er en fugtighedsfølsom afgrøde, uden problemer. Det fremgår af flere historiske flyfotos, at der har været dyrket et-årige afgrøder før 1979. Eksempelvis kan det ses, at arealet er omlagt i 1960-1964, i 1967 og i 1974, og at der er sprøjtespor i 1979, som vidner om en intensiv drift. Markerne øst og vest for arealet har også været i omdrift, med enten et-årige afgrøder eller græs til hør, hvilket indikerer, at området er så tørt, at det er normalt at dyrke.

Klager har endelig henvist til en dom fra Hjørring Ret, hvor en § 3-afgørelse fra Natur- og Miljøklagenævnet blev omgjort, da omlægning af nogle arealer ikke kunne afvises, selvom der ikke fandtes luftfotos der viste omlægning af arealet.[8] Det forhold, at der ses græs på luftfotos, er ikke bevis for, at arealet ikke har været omlagt til nyt græs. Omlægning fra græs til græs er højst synligt i en måned eller to om året og kan foretages både forår og efterår.

3.4 Jammerbugt Kommunes bemærkninger til klagen

Under Miljø- og Fødevarerklagenævnet tidligere behandling af sagen har Jammerbugt Kommune bemærket, at kommunen har været på besigtigelse og konstateret, at hele arealet var tilsået. Kommunen har desuden bemærket, at arealet ligger i samme afstand til kysten som andre § 3-registrerede enge, at det på luftfotos kunne ses, at arealet var fugtigt på flere billeder, og at der i 2015 var gravet noget, som mindede om grøblerender.

Jammerbugt Kommune har ikke fra NaturErhvervsstyrelsen kunnet fremskaffe den aftale om braklægning, som klager har henvist til.

Det fremgår desuden af kommunens bemærkninger, at arealet efter kommunens tolkning af luftfotos allerede havde karakter af eng i 1992, og at det ikke var omlagt hvert 5. år. Kommunen har lagt vægt på, at arealet fremstår som uomlagt i årene 1979, 1981, 1985, 1986 og 1992, og at arealet særligt på luftfotoet fra 1986 og 1992 ses som tuet og uens eng og ikke som en omlagt græsmark.

3.5 Nye oplysninger under sagens behandling

Sekretariatet for Miljø- og Fødevarerklagenævnet har i høringsbrev af 17. september 2021 anmodet klager om at fremsende evt. dokumentation for braklægningsaftalen i perioden 1993-2002, som var omtalt i klagen.

Klager har i høringssvar af 30. september 2021 oplyst, at arealet var braklagt i medfør af EU's hektarstøtteordning i perioden 1993-2002. Hektarstøtteordningen indebærer en forpligtelse til at udtage mellem 12 og 15 % af det støtteberettigede areal. Klager har videre oplyst, at Landbrugsstyrelsen ikke har arkiveret alle hektarstøtteansøgninger fra den omhandlede periode og klager har heller ikke gemt dokumenter så langt tilbage i tid. Klager kunne derfor ikke skaffe nærmere nærmere dokumentation for braklægningen.

Med høringssvaret er der vedlagt en erklæring fra ejendommens ejer, hvor det bekræftes, at det omhandlede areal var braklagt i perioden 1993 til 2002.

3.6 Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 4. november 2021

Miljø- og Fødevarerklagenævnet stadfæstede Jammerbugt Kommunes afgørelse af 14. december 2015 om registrering af det omhandlede areal som beskyttet eng efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 4.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet vurderede indledningsvist, at ejers og klagers oplysninger om driften af arealet ikke med rimelighed kunne afvises ud fra tilgængelige luftfotos og sagens oplysninger i øvrigt. Nævnet lagde derfor til grund, at arealet ikke var omfattet af

naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 4, da arealet i 1993 blev braklagt.

Nævnet vurderede, at arealet havde karakter af beskyttet eng i 2003, da det blev opdyrket.

Det afgørende i sagen var derfor, om klager havde ret til til at foretage en genopdyrkning af engen som følge af, at arealet havde "vokset sig ind i" naturtypebeskyttelsen på grundlag af en aftale med en offentlig myndighed om en særlig driftsform, jf. naturtypebekendtgørelsens § 2, stk. 1. Nævnet lagde ved denne vurdering til grund, at arealet var braklagt i medfør af hektarstøtteordningen, som blev indført med virkning fra høsten 1993.

Nævnet fandt i afgørelsen, at braklægning i medfør af hektarstøtteordningen *ikke* var en aftale med en offentlig myndighed om en særlig driftsform i naturtypebekendtgørelsens forstand.

4. Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse

4.1 Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger

4.1.1 Arealets karakter inden braklægning i 1993

Efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 4, må der ikke foretages ændringer i tilstanden af bl.a. ferske enge, når sådanne naturtyper enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med naturlige søer på over 100 m², er større end 2.500 m² i sammenhængende areal.

Med Miljøministeriets cirkulære nr. 128 af 13. juli 1993 om registrering af beskyttede naturtyper^[9] blev det pålagt amterne at foretage en førstegangsregistrering af de naturtyper, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Registreringen af naturtyperne er vejledende og således ikke i sig selv afgørende for, om et areal er beskyttet efter lovens § 3. Den bindende afgørelse af, om et areal er omfattet af § 3, træffes af kommunen (før 1. januar 2007 af amtet) efter en konkret vurdering.

Det er bl.a. afgørende for, om et areal er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, hvorvidt der har udviklet sig et dyre- og planteliv, der er karakteristisk for beskyttet natur.

Kriterierne for enge er beskrevet i registreringsvejledningens afsnit 2.8. Enge er præget af plantesamfund, der er lysåbne og med græsser og urter, der tåler græsning og/eller slåning. Græsserne er normalt dominerende, og de kan være såvel vilde arter, som kulturbetingede (udsåede). Urtevegetationen har en overvægt af flerårige arter. Ferske enge er beliggende på relativt lavtliggende og oftest relativt fugtige arealer. Ferske enge kan være naturenge eller kulturenge. Nuværende drift er græsning, hø- eller græsslæt eller uudnyttet. I sidstnævnte tilfælde vil engen være under tilgroning med højere urter, og der kan evt. være spredt kratopvækst. Engen kan udvikle sig (tilbage) til en mose. Enge kan være gødskede eller ugødskede.

Ud over vegetationsforholdene kan fugtighed, beliggenhed, humusindhold og den hidtidige landbrugsmæssige drift have betydning for, om at areal bør registreres som eng.

Arealer, der omlægges hyppigere end hvert 7.-10. år, eller hvor der flere gange inden for denne periode høstes mellemafgrøder, er ikke omfattet af beskyttelsen. Ved omlæg forstås normalt pløjning eller fræsning med efterfølgende jordbehandling m.v. og tilsåning med græs eller en ny mellemafgrøde samt gødsning og sprøjtning.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet tillægger luftfotos betydelig vægt, hvis fotomaterialet på overbevisende måde sandsynliggør, at der er tale om en beskyttet naturtype, og vil således bl.a. på den baggrund træffe afgørelse om, at et areal er omfattet af beskyttelsen.

Hvis fotomaterialet er af ringe kvalitet, og ejers oplysninger om driftshistorie m.v. ikke med rimelighed kan afvises, bør en væsentlig tvivl om arealernes tilstand komme ejeren til gode.

I den foreliggende sag har Miljø- og Fødevarerklagenævnet først vurderet, om arealet havde karakter af eng på det tidspunkt, hvor brakordningen startede, det vil sige i 1993.

Klager har oplyst, at der er foretaget omlægning af arealet ca. hvert 5. år i perioden op til braklægningen i 1993.

I den forbindelse har Miljø- og Fødevarerklagenævnet gennemgået luftfotos fra 1974, 1976, 1979, 1981, 1985, 1986, 1987, 1990 og 1992 for at vurdere, om det med rimelighed kan afvises, at der er sket omlægning hyppigere end hvert 7.-10. år før 1993, og for at vurdere, om vegetationen kan antages at have været typisk for naturtypen eng.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet vurderer, at luftfoto fra 1976 er det første luftfoto, hvor lokaliteten med sikkerhed fremstår med vedvarende vegetation. På luftfotos fra 1979 og 1981 fremstår arealet med vedvarende vegetation med nogen drift med kørespor og mørk, homogen vegetation, hvilket indikerer gødsning og slåning. Det er ikke muligt at fastslå, om arealet har eller ikke har været omlagt i de mellemliggende år. På luftfotos fra 1985, 1986, 1987, 1990 og 1992 fremstår arealet som med vedvarende græs uden væsentlig drift. Farverne fremstår lysere og med flere nuancer end på de omkringliggende arealer, og vegetationen fremstår mere heterogen. De foreliggende luftfotos er efter nævnets opfattelse ikke tilstrækkelige til, at det kan udelukkes, at der er sket omlægning hyppigere end hvert 7. -10. år.

Desuden foreligger der ikke oplysninger om karakteren af vegetationen på arealet fra denne periode, bortset fra ejerens oplysninger om, at der har været dyrket græs til høslet til ejerens dyr.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder således ikke, at ejerens oplysninger om driftshistorien med rimelighed kan afvises. Nævnet har derfor lagt til grund, at arealet ikke var omfattet af beskyttelsen i naturbeskyttelseslovens § 3, da arealet i 1993, ifølge ejer og klager, blev braklagt.

4.1.2 Braklægning og naturtypebekendtgørelsens § 2, stk. 1

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder, at arealet havde karakter af fersk eng i 2003. Nævnet har herved især lagt vægt på luftfoto fra 2002, hvor arealet fremstår heterogent med et ujævnt og tuet overfladerelief og med forskellige grønne og brune nuancer. Nævnet har desuden lagt vægt på det lavtliggende terræn, placeringen i forhold til øvrige beskyttede arealer i området, som indebærer, at den relevante artspulje er tæt på arealet, samt klagers oplysninger om den tidligere ekstensive driftshistorik og den gennemførte braklægning gennem 10 år.

Det afgørende i den foreliggende sag er derfor, om den ferske eng er dannet, fordi der efter aftale med en offentlig myndighed i en nærmere angiven periode er gennemført en særlig driftsform på arealet, herunder pleje eller braklægning. Det vil i givet fald medføre, at opdyrkningen af arealet i 2003 ikke krævede en dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 4, jf. naturtypebekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Der er med hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 5, stk. 1, fastsat regler i naturtypebekendtgørelsen[10] om, at naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1-3, ikke skal gælde for visse naturtyper, der er dannet som følge af særlige driftsformer efter aftale med offentlige myndigheder.

Naturtypebekendtgørelsens § 2, stk. 1, har følgende ordlyd:

§ 2. Søer, moser og lignende, heder, strandenge og strandsumpe samt ferske enge og biologiske overdrev, der er dannet, fordi der efter aftale med en offentlig myndighed i en nærmere angiven periode er gennemført en særlig driftsform på et areal, herunder braklægning og/eller pleje af dette, er undtaget fra bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1-3, medmindre andet er bestemt i aftalen. Undtagelsen gælder indtil et år efter aftaleperiodens udløb.

§ 2, stk. 1, omhandler den situation, at en naturtype dannes, *fordi* der er indgået en aftale om en særlig driftsform.

Aftale om pleje og lignende, hvorigennem områder kan vokse sig ind under den generelle beskyttelsesordning, indgås normalt med myndighederne efter reglerne om naturforvaltning i naturbeskyttelseslovens kapitel 8 samt i henhold til EU-ordninger, hvor der ydes et økonomisk tilskud til en ændret driftsform af et areal. Der kan henvises til aftaler indgået i henhold til bekendtgørelse om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger udstedt i medfør af lov om visse landdistriktsrelaterede tilskudsordninger.[11]

Miljø- og Fødevarerklagenævnet lægger til grund, at det pågældende areal har været udtaget til brak i medfør af EU's hektarstøtteordning, og at ejer har valgt at udtage det samme areal kontinuerligt i perioden 1993-2002, hvorved det efterhånden fik karakter af fersk eng.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet vurderer på denne baggrund, at den ferske eng er dannet, fordi der efter aftale med en offentlig myndighed er gennemført en særlig driftsform, hvorfor undtagelsen i naturtypebekendtgørelsens § 2, stk. 1, finder anvendelse. Opdyrkningen af engen i 2003 er foretaget inden for et år efter ophør af braklægningen og krævede således ikke dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, nr. 4.

Nævnet har ved vurderingen heraf desuden lagt vægt på, at naturtypebekendtgørelsens § 2, stk. 1 er en bredt formuleret og generel undtagelse ("*herunder* braklægning og/eller pleje") til naturbeskyttelseslovens § 3, at de relevante myndigheder, herunder Miljøstyrelsen og By- og Landskabsstyrelsen, har fortolket bestemmelsen på denne måde, og at der ikke i bestemmelsens forarbejder eller praksis foreligger klare holdepunkter for at tilsidesætte denne fortolkning.

4.2 Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevarerklagenævnet ophæver Jammerbugt Kommunes afgørelse af 14. december 2015 om registrering af beskyttet eng på matr. nr. [A1] Gjøøl By, Gjøøl

[1] Miljø- og Fødevareklagenævnets sagsnr. 18/05497 (tidl. NMK-510-01010).

[2] Lovbekendtgørelse nr. 1986 af 27. oktober 2021 om naturbeskyttelse.

Bekendtgørelse nr. 1067 af 21. august 2018 om beskyttede naturtyper.

[3] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

[4] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[5] Teksten på Miljøstyrelsens hjemmeside er blevet ændret efter anmodningen om genoptagelse (<https://mst.dk/natur-vand/natur/national-naturbeskyttelse/naturpleje/naturplejeguiden/ikke-beskyttede-arealer/> (<https://mst.dk/natur-vand/natur/national-naturbeskyttelse/naturpleje/naturplejeguiden/ikke-beskyttede-arealer/>)).

[6] Lovbekendtgørelse nr. 103 af 3. februar 2020 om drift af landbrugsjorder.

[7] Jf. 20/12317, afgørelse af 1. juli 2022.

[8] Dom af 11. februar 2015 i sag nr. BS 9-699/2013.

[9] <http://mst.dk/media/114431/vejledningomregistreringafbeskyttedenaturtyper.pdf> (<http://mst.dk/media/114431/vejledningomregistreringafbeskyttedenaturtyper.pdf>).

[10] Bekendtgørelse nr. 1067 af 21. august 2018 om beskyttede naturtyper.

[11] Vejledning nr. 10226 af 19. december 2019 om naturbeskyttelseslovens § 3-beskyttede naturtyper, afsnit 3.4.3.

Sag:

22/00520

Dato:

5. juli 2022.

Emner:

NBL - beskyttede ...

Miljø- og Fødevareklagenævnet (<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/>) •
Nævnenes Hus • Toldboden 2 • 8800 Viborg • Tlf. nr.: 72 40 56 00 • CVR: 37795526 • mfkn@naevneneshus.dk
(<mailto:mfkn@naevneneshus.dk>)

Tilgængelighedserklæring (<https://www.was.digst.dk/mfkn-naevneneshus-dk>)